

Előfizetési árak:
 Évesi ár: 8 kor., féléves: 4 kor.,
 negyedéves: 2 korona.
 Egyes szám ára 10 fillér.
 Hirdetők árának megkötésére külön szabályzat.
 A lap megjelenik minden vasárnapon kivétel nélkül.
 Felelős szerkesztő:
BRANKÓVICS GYÖRGY

KÖZÉRDÉK

Szerkesztőség: Deák-u. 3.
 Hozzájárul a lap szellemi részét illető közlemények küldéséhez.
 Hirdetők visszatérő nem adóznak.
 Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hozzájárul a lap anyagi részét illető közlemények és előfizetési pénzek küldéséhez.
 Kiadóhivatal: János-utca 9.
FUCHS ANTAL

PESTMEGYE SZABADELVŰ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA.

Wolfner Lajos Ujpest díszpolgára.

Ujpest, július hó 28-án.

A világ legönérzesebb, legöntudatosabb és legbüszkébb lényé, a régi Rómának polgára, a „civis Romanus“ volt.

Büszkeségének, öntudatoságának, önérzetességének a legszebb, legnemesebb férfi erények, az alkotó erő, a kifejtett jogérzet s Róma szeretete képezte az alapját.

Ezen az alapon Róma minden egyes polgára mögött, minden közérdekű kérdésben, ott állott az öszpolgárság, ott állott egész Róma s így nem esoda, hogy a „civis Romanus“ csaknem fejedelmi tekintély és hatalom nimbusával bírt az — ókorban.

És Rómának ezek a büszke, öntudatos, önérzetes polgárai is kitüntetett tisztelettel viseltettek azon polgártársuk iránt, a ki „primus inter pares“ első volt a hasonlók között.

A régi Róma, a „civis Romanus“ már régóta a történelemé, de a polgári erények az élet tulajdonát képezik s a ki ez erényekben gazdag, az ma is „primus inter pares“, az iránt a mai kor is tisztelettel és nagyrabecsülésel viseltetik.

Hogy ez való igazság; hogy a lélekben s a szívben a nemesebb, az eszmé-

nyibb érzelmeket, a legnagyobb terjedelmű anyagi felfogás s a legelkeseredettebb érdekhajza sem képes elsorvasztani: azt fényesen bebizonyította, Ujpest község képviselőtestülete, amely nem törődve a huszadik század uralko-

érdekekkel, ünnepélyes kifejezést adott f. é. június hó 25-én tartott rendkívüli közgyűlésén mély tiszteletének és nagyrabecsülésének a község azon polgára iránt, a ki „primus inter pares“ első a hasonlók között.

E kitüntetett polgára községünknek **Wolfner Lajos**, a ki ugyancsak f. hó 25-én ünnepelte 80-ik születésnapját s a *kitűnyen e napon egyhangulag Ujpest díszpolgárává választott meg a képviselőtestület.*

A polgári erényeknek, a polgári köteleességek teljesítésének bizonyára legszebb jutalma, legfényesebb elismerése: a díszpolgárság.

Ha nem ismernők Wolfner Lajos puritán gondolkozásmódját; ha nem tudnók, hogy érdemeinek felsorolása ellen felázadna az ő szerénysége: részletesen elmondanók itt az arcképe alatt és mellett, mindazon polgári erényeket, amelyek őt már rég érdemessé tették arra, hogy Ujpest első polgárának tekintessék, hogy Ujpest díszpolgárai közé emeltessék.

Igy azonban elhallgatjuk a részleteket s csak nagy általánosságban jelezük, hogy **Wolfner Lajos** egész életén át

nemcsak a régi Róma polgárainak az erényeivel, hanem a mai kor polgárainak a nemes tulajdonságaival is

Wolfner Lajos

dó, járványos betegségeivel: az érzékeny hűség, a sárga irigységgel, a sötét gyűlölettel s az ezerszemű ön-

Az öreg honvéd utolsó órája

— E beszéles, —

Irta: *Brankovics György.*
(Folytatás.)

III.

Negyven év mult el, az elbeszélésem két első fejezetében leírt események óta.

Az ország fővárosában minden megváltozott. Új erőteljes élet zibong az utcákon az üzletekben, a házakban, csak a Pornóy bárók palotája esendes és zárdához hasonló. Minden reggel egy és ugyanazon órában meghúzzák a kapu esengőjét az élelmi s egyéb cikkek szállítói, kiket a portás egy kis szobába vezet, ahol átadják a megrendelt tárgyakat, megkapják a pénzüket s némán elhagyják a házat, anélkül, hogy titokteljes belsejébe pillanthattak volna, pedig ha csak az udvaron át, a kert rácszataiig mehettek volna, már akkor is két érdekes úde arezu és őszhajú női alakot láttak volna.

A magasabb és testesebb nő, gömbölyű, piros pezsgős arczával, s jóságos tekintetével Pornóy Olga báró kisasszony volt. A másik sugár alakú, nemes arczonásu s komoly tekintetű nő pedig Lili volt.

Hogy ki volt a kettő közül a palota urnője azt egy idegennek nehéz lett volna kitalálni.

Olyan volt e két nő, mint két szomorú fű, amelynek gyökerei és ágai egymással össze és egymásba nőttek. Évtizedek óta igazi testvéreként éltek a csendes házban, soha köztük véleménykülönbség nem volt, a csendes és komoly Lili az élénk és vidám Olga pompásan kiegészítették egymást.

De hát miért is volt ily zárdaszerű a Pornóyiak vendégszerető háza? Miért került az emberek a két nő? Negyven év előtt Budavárának bevétele napján egy a palota udvarába tévedt ágyu golyó megölte az öreg Pornóy Antal bárót s a báróné szíve, midőn férje holttestére borult, megrepedt.

S mi történt Pornóy Ernővel? Csak ritkán és csak rövid időre látogatja meg a szülői házat. A világosi fegyver letétel után mint ezredes Angliába menekült, ott meg-nősült, Pál fiát azonban Budapestre küldte az egyetemre, ahol ez az orvosi diplomát megszerezve, a gyakorlati pályára lépett s néhány hónap előtt, a honvédménház orvosa lett.

A fiatal orvos nem lakott nagynénje házában, de gyakran ellátogatott oda, ahová különösen az áldott jó Lili néni vonzotta őt, aki iránt a legnagyobb bizalommal viseltetett, egy dolgot azonban mégis elhallgatott előtte.

A honvédménház egyik lakójának a leányát, akit látogatásai alkalmával, csaknem

TARCZA.

Húzd rá cigány!

Húzd rá cigány, fáj nekem az élet,
 Hadd vigadjak én is egyszer véled,
 Hadd rezdüljön meg szívemnek húrja,
 Húzzad azt a régi nótát újra.

Húzzad, amíg csak a kezed bírja,
 Amíg lelkem könyeit kiséri,
 Húzzad cigány, húzzad egyre jobban,
 Hátha szívem újra lángra lobban.

Hátha újra megtanulok élni,
 Szenvedésim közepett remélni,
 Hátha a te hegedűdnek húrja,
 Megtanít majd lelkedni újra.

Azért húzzad egyre lelkesebben,
 Hadd dobogjon szívem sebesebben,
 Hadd repüljön lelkem fel az égig,
 Húzzad cigány, húzzad azt a régít.

Laposán.

ékeskedett; hogy *Wolfner Lajos* sohasem pihentette alkotó erejét, s alkotás közben szorgalomra, munkára, becsületességre tanította iparostársait, a munkásainak pedig azzal acélozta a lelkét, hogy versenyt izzadt a munkában velük.

Igazságérzetének sugallatát követve sohasem tett különbséget ember és ember, emberbaráti s kulturális intézmény és intézmény között: áldozatkészségét minden szép, jó és nemes célra kiterjesztette s jótékonyágát egyetlen embertársától sem tagadta meg.

Ujpest felvirágzását és fejlődését egy félszázad óta igyekezett előmozdítani s a község közéletében csaknem negyven éven át e-lekvő részt vett; amidőn pedig koránál fogva visszavonult a magánéletbe, az aktív szerepet olyan fiukra bízta, akik nemcsak az ő atyai szívének, hanem Ujpestnek, a vármegyének s az Országának is a díszét büszkeségét képezik, amennyiben *Wolfner Tivadar* a gödöllői kerületnek országgyűlési képviselője, *Wolfner József* törvényhatósági bizottsági tag, *Wolfner Nándor* ipar- és kereskedelmi kamarai tag, *Wolfner Gyula* pedig gyáros.

Wolfner Lajos nem harcolt ugyan őseink dárulójával, hanem mesterségének a szerszámaival, az ő pánczéla tehát nem vas, hanem bőrkötény volt, de eredményekben gazdag életéből mindenki levonhatja azt a tanuságot, hogy Magyarországból csak akkor lesz hatalmas, önálló nemzeti állam, amikor egyetlen magyar ember sem fogja szégyelleni a bőrkötényt.

Végül még csak azon meggyőződésünknek adunk kifejezést, hogy Ujpesti közönsége önmagát is megtisztelte akkor, amidőn a saját polgárát tüntette ki a diszpolgársággal.

Engedje Isten, hogy *Wolfner Lajos* a haza, Ujpesti községe s a családja javára és örömére, a legjobb egészségekben még sokáig, nagyon sokáig élvezhesse a diszpolgárságot, mindnyájunk tiszteletét, nagyirabecsülését és szeretetét!

Brankovics György.

Magyar ipar a közös vámterületen.

Matkovics Sándor a fenti cím alatt írt cikkben adatokkal bizonyítja, hogy a magyar ipar a közös vámterületen is képes fejlődni és tényleg fejlődik is. Az iparegyesület álláspontja az önálló vámterület életbevágó szükségessége mellett eléggé ismeretes. Mégis érdekesnek tartjuk az idézett cikk konkluzióinak elhagyásával, főbb adatait a következőkben közölni:

Az épp most megjelent foglalkozási statisztika mutatja, hogy az utolsó tíz év alatt a magyar ipar jelentékenyen haladt és hogy főképp a nagyobb iparvállalatok és a náluk foglalkozásban levő munkások száma erősen gyarapodott.

Mig ugyanis az ország összes lakossága 17.4 millióról 1890. évben 19.2 millióra, azaz 11 százalékkal növekedett és a keresők száma 7.766.000-ről 8.830.000-re, azaz 13 százalékkal gyarapodott, addig a növekedés az iparnál tevékeny lakosságnál 854.000-ről 1.077.000-re, azaz 26 százalékkal tesz ki, vagyis a magyar iparosság kétszeresére nagyobb fejlődést mutat, mint a keresők számának szaporodása. A közös vámterületen az utolsó tíz év alatt, tehát az osztrák ipar erős nyomása mellett is, a magyar ipar szépen fejlődött.

És ebben a fejlődésben örvendtes jelenség az, hogy a művelt országok tapasztalatainak megfelelően, a fejlődés épen a nagyvállalatoknál tapasztalható, és hogy a magyar ipar is halad abban az irányban, mely az egyes vállalatokba több és több munkásszemélyzetet szorít. Kitérünk ez már a szaporodásnak abból az ellentétes irányból, mely az önálló iparosok és a segédszemélyzet számában jelentkezik. Mig ugyanis az önálló iparosok száma 373.000-ről csak 381.000-re, vagyis csak 2.1 százalékkal emelkedett, a segédek száma 480.000-ről 695.000-re, vagyis 44.7 százalékkal szaporodott és mig 1890-ben 100 önálló iparosra 129 segéd esett, 1900-ik évben 100 iparosra 182 segéd jutott.

Még jobban jut a magyar ipar fejlődése érvényre, ha a nagyvállalatok tíz évi fejlődését vesszük szemügyre. A husznál több munkással dolgozó vállalatok száma 1890-ban 1237 és 1900-ban 1950 volt; az e vállalatokban alkalmazott segédek száma 112.

169, illetőleg 214.367 volt és így a husznál nagyobb számú munkásokkal dolgozó vállalatok segédszemélyzete tíz év alatt 91 százalékkal gyarapodott; és mig a nagyvállalatok az összes iparosokból 1890-ben csak 13 százalékat foglaltak le a maguk számára, 1900-ban ez a hányad 20-ra emelkedett, vagyis az összes iparosok egyötöde tartozik most a nagy ipar keretébe.

És hogy a gyarapodás (nagyobb vállalatok gyarapodása) a legfontosabb gyáriparágakban mutatkozik, az kitérünk, ha az egyes részleteket tekintjük. A fonó- és szövőiparban volt 1890-ban 42 nagy (20 munkásnál többet foglalkoztató) vállalat 4694 munkással, 1900-ban pedig 81 vállalat összesen 12.117 munkással; a gyarapodás tehát 158 százalékkal; a papíros és papírárúiparban 13 vállalat 1899 segéddel és most 43 vállalat 4098 munkással; a gyarapodás tehát itt is 158 százalékkal; a vas- és fémiparban 93 vállalat 13.995 munkással, áll 20 vállalattal és 34.317 munkással szemben, a gyarapodás ennél fogva 145 százalékkal; a vegyészeti vállalatok száma volt 63 összesen 4614 munkással, most van 105 vállalat 10.533 munkással, vagyis 129 százalékkal az emelkedés; a fa- és esontiparban 204 nagy iparvállalat 14.039 munkással áll 419 vállalattal és 30.956 munkással szemben; a gyarapodás tehát 122 százalékkal; a gép- és hajógyárak száma volt 97 és 18.289 munkással és ma van 167 gyár 39.544 munkással, a szaporodás tehát 115 százalékkal, a sokszorosító és műiparban a nagyvállalatok száma 61-ről 4159 munkással, megszorodott 106-ra 7763 munkással s így az emelkedés itt 86 százalékkal.

H I R E K.

— Ujpesti községi képviselőtestület f. é. július hó 25-én d. u. 4 órakor rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyedüli tárgyát az Illek Vince, Mady Lajos és 45 községi képviselőtársnak azon önálló indítványa képezte, hogy *Wolfner Lajos* diszpolgárrá választassék. Az önálló indítványt *Zsoldos János* főjegyző nagy örömmel terjesztette elő s annak egyhangú elfogadását javasolta. A közgyűlés, miután *Illek Vince* és *Mady Lajos* hosszabb beszédben méltatták *Wolfner Lajos* érdemeit, az indítványt elfogadta s *Wolfner Lajos* nagy lelkesedéssel s egyhangulag Ujpesti diszpolgárává választotta meg.

mindennap, az atya betegágyánál talált, ki-mondhatatlanul megszerette s néhány nap előtt a keblére ölelte.

Milyen esodások a végzet utjai!

Pál menyasszonya éppen olyan szegény leány volt mint egykoron Lili s szépséget s a jóságot illetőleg is hasonlása volt Lilinek, csak hogy az atya szenvedélyesebben s éppen azért nem oly mélyen szeretett mint ő. Tudta, hogy óriás úr látogal családja és szerelmének a családja között; tudta, hogy atya ellenében fogja a szegény honvédmenedék házi lakó leányával való házasságát, de el volt tökélye, hogy azt az úrt még az esetben is átfogja hidalni, ha rangját, családai összeköttetéseit s örökségét is bele kellene abba az ürbe dobni.

Pornó Ernő báró, aki magyarországi birtokait teljesen Olga nővére és Lili rendelkezésére boesította, távol lakott ugyan a hazától, de azért figyelemmel kísérte fia lép-teit s meg-meglátogatta Budapesten.

Ugy mint mindig, most is váratlanul érkezett. Bizony megöszült ő is, arca meg-sorványodott beestett, de azért éppen olyan egyenes testtartással járt mint negyven év előtt főhadnagy korában. Szemeinek csak-nem sötét volt a tekintete s szorosán össze-esukódott ajkai jelezték, hogy makacs természetűtel bir. Pál, a fiatal orvos csaknem féltékeny haladt a szigorú apa mellett midőn az „Angol királynő” szállodába kísérte.

Ernő báró ugyanis nem akart nővére-nek és Lilinek terhére lenni, vendéglőbe szállt s még a megerkeztét is csak személye-sen akarta bejelenteni.

— Hát, hogy állunk a szívügyekkel? Mi? kérdé az apa fiától, minden bevezetés nélkül, midőn magukra maradtak.

Pál báró fülig pirult, s amíg azon gondolkodott, hogy miként adja elő szerelmét, az apa már mindent megfejtett.

— Kinek a leánya? kérdé eles hangon.

— Egy 48-as honvédnek, aki ez időszere-int a honvédménház lakója. Családi neve...

— A név mellékes. Eléggé művelt és rangunkbeli?

— Nem!

— Akkor ne bolondozzál, csak nem gondold, hogy egy koldusnővel egybekelhetsz?

— Nem koldusnő, de ha az is volna, akkor is őt választanám s el nem hagynám.

— Ne légy gyerek! Jól tudod, mivel tartozol állásodnak s mit kívánnak gyermekeim-től, az ostoba vonzalmat tehát némi-sd el kebledben.

— Atyám — mondá Pál — nálam nem lehet ostoba vonzalomról szó. Huszonhat éves vagyok s ostobaságokat többé nem csinállok.

— Amit most csinálsz az ostobaság!

— Nem az, mert vonzalمام mély és igaz.

— Lehet! — válaszolá az apa — de vak.

— Ki parancsolhat a szívnek?

— Mindenki, a ki akar. S te akarni fogsz.

Nines ugyan törvényszerű hatalmam, a melylyel e viszonytól eltilthatnának — de soha sem fogok abba beleegyezni. Hallod,

soha? Eddig egyetlen Pornó báró sem kötött olyan házasságot, amelyet a szülők megátkoztak volna. Beszéljünk egyéb dolgokról.

S ezek után a legnagyobb nyugalommal kérdezősködött egyes köznapi dolgok után s figyelemre se méltatta fiának lelki állapotát.

Pál báró arra hivatkozva, hogy még egy nagy betegét kell meglátogatnia, csakhamar elbucszott az atyjától s egy nyugtalanul, csaknem álmatlanul eltöltött éj után a várbeli események felé irányította lép-teit, ahol Lilitől akart tanácsot és segítséget kérni. Tudta, hogy Lili egykor nagy befolyást gyakorolt atyjára, — hát ha maradt még a multból annyi — amennyivel engedé-kenységre lehetne őt bírni.

Pornó Ernő báró és — engedékenység? Két ellenkező fogalom.

Lilicsodálkozva, de barátságosan fogadta a fiatal orvos korai látogatását.

— Rossz színben vagy, mi bajod? kérdé.

— Nagy bajom van, nénikém! Az atyám tegnap megjött!

— Az atyád megjött?

— Meg, előleges híradás nélkül, nagyon vágyódott utánam, látni akarta a saját szemével miként fest gyakorló orvosi minőségben a fia. Meg akart személyesen győ-ződni, hogy mit csinállok és mit szándékozom csinálni.

— Az áldott jó ember! Tízöt év óta nem láttam. Hogy néz ki?

(Vége köv.)

— **Helyszíni szemle** volt f. hó 28-án délelőtt az újpesti gyálitói területen, amelyet gróf Károlyi Sándor háztelkekre óhajtott felosztani. A belügyminiszter ugyanis elrendelte, hogy a kulturális állapítsa meg, vajjon, az a terület alkalmas-e egészségügyi szempontokból a beépítésre. A helyszíni szemle eredményét lapunk jövő számában fogjuk közölni.

— **Halálozás.** A község házára gyászlobogót tűztek ki hétfőn reggel. A gyászlobogó azt jelentette, hogy „Kuthy bácsi” Újpest legöregebb előjárója, a ki két évtizeden át, télen-nyáron, hóban-esőben, napról-napra az előjáróság megbízásából mindig összeirt, mindig nyomozott — nincs többé. Nem volt Újpestnek olyan emeletes háza, nem olyan fészere, amelynek lakóit „Kuthy bácsi” ne ismerte volna. Az ő emlékező tehetségének a táblájába a nagyadófizetőnek s a napszámosnak egyaránt be volt a neve véve s nem volt olyan megbízás, amelyet fűrgén, pontosan és lelkiismeretesen el ne végzett volna. Erős szervezete, szívós természetű öreg ur volt, de hát az életnél erősebb a halál, s a gyászlobogó jelentését csakhamar megerősítette a gyászjelentés, amelyből megtudtuk, hogy: vaszari idősb *Kuthy István* nyugalmazott fő- és székvárosi árvaszéki nyolcágazgató s Újpest község előjárója f. é. július hó 24-én életének 74. évében jobblétre szenderült. A boldogult földi maradványait f. hó 26-án nagy részvéttel kísérték ki az újpesti sírkertbe, ahol nyugalomát semmi esetre sem fogják már háborgatni azok a fránya ellenzéki újságírók, a kik a jól megérdemelt napidíjakat irigyelték tőle. A béke anyala lebegjen porai felett. Gyászoló családját pedig vigasztalja az a tudat, hogy a község házában és a közéletben még sokáig fogják emlegetni a kötelességteljesítő „Kuthy bácsit.”

— **Iparosság és urhatnáság.** A fővárosi középiskolák értesítői érdekes adatokat szolgáltatnak annak a megvilágítására, hogy az iparos és kereskedő pályától mennyire idegenkednek nálunk. Az értesítők kimutatásaiból kitűnik ugyanis, hogy a fővárosi középiskolák növendékeinek szülei közül 1079 kiskereskedő, 934 kisiparos, 531 munkás, 441 kereskedelmi alkalmazott, 379 ipari alkalmazott, 298 önálló nagykereskedő, 233 nagyiparos, 177 önálló kisiparos volt a múlt iskolai évben. Ezzel érdekes szembeállítani a 790 érettségizett ifjú pályaválasztó szándékát, a mint azt az iskolában bejelentették. E szerint az érettségizett ifjak közül 21 nagykereskedő és csak 3 lesz iparos. Kár, hogy az értesítőkből nem tűnik ki, hogy ezeknek a pályaválasztó ifjaknak milyen foglalkozásuk a szüleik. Mert akkor még érdekesebben tudnók illusztrálni azt a régi panaszt, hogy az ugynevezett jobb családok gyermekei nem mennek iparosnak. Nem bizony, mert még az iparosok fiaiból is jogászok vagy kis hivatalnokok lesznek.

— **Eső után köpenyeg.** Az Újpesti Függetlenségi Kör f. é. július hó 21-én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy a községi szabályrendelet elintézésére vonatkozólag, egy országgyűlési képviselőt fog felkérni, aki a képviselőházban az ügyet interpelláció tárgyává tegye. Az újpesti Függetlenségi Kör e határozata eső után köpenyeg, mert *illetékes* helyről nyert értesülés alapján mondhatjuk, hogy ama felülvizsgálati kérelem, melyet *Benkóvs Imre* községi képviselő és társai adtak be a vármegyei törvényhatóságnak a községi szabályrendeletre vonatkozó véghatározata ellen, a belügyminiszterium kebelében már elintéztetett s expedálás alatt áll.

— **Az újpesti szállodások, vendéglősök és koremszárosok ipartársulata** a „Herezog”-féle vendéglőben f. hó 30-án választmányi ülést, f. é. augusztus hó 3-án d. u. 3 órakor pedig közgyűlést tart. Ez utóbbinak következő a napirendje: 1. Elnöki megnyitó. — 2. A titkár, pénztáros és gazda jelentésének fololvasása és a fölmentvény iránti határozathozatal. — 3. Az 1904—5. évi költségvetés megállapítása. — 4. A fogyasztási pótdadó eltörlése és a fogyasztási adó bérlet ügyének megbeszélése. — 5. A választmányi kiegészítése. — 6. Indítványok. — 7. Elnöki zárószó.

— **Kántor választás.** Miután a múlt hónapban megválasztott váci kántor, nem fogadta el megválasztását, az újpesti róm.

kath. egyháztanács újabb pályázatot hirdetett s a próba éneklést f. hó 26-án tartotta meg, mely után Pap Márton, kolozsvári kántort választotta meg.

— **Festett italok elárúsítása.** A kereskedelemügyi miniszter legújabb döntése szerint: festett italneműek tartása, illetőleg elárúsítása az 1899. évi 78.543. számú belügyminiszteri rendelet 10. és 22. §-ába ütköző kihágást képez.

— **Rákospalotai Értesítő** ezimmet új társadalmi heti lap indult meg Deutsch M. kiadásában és Kigyóssy József felelős szerkesztése mellett Rákospalotán. A „Rákospalotai Értesítő” programja szerint azért indították meg, hogy kellemessé tegyék az olvasóra azon néhány perezet, melyt a lap olvasására szánt. Ezt a célt már az első számmal alaposan elérték, amennyiben éppen 100, szóval egyszáz sajtóhibával örvendeztettek meg az olvasót.

— **Névmagyarosítás.** Weisz János, a „B. U. R.” vasút üzemvezetője családi nevét belügyminiszteri engedéllyel *Vikár-ra* magyarosította.

— **Esküvő.** Szegő Lipót f. é. augusztus hó 7-én d. u. 3 órakor tartja az újpesti izraelita templomban egybekelési ünnepélyét *Pollák Karolin* kisasszonnyal, Pollák Manó leányával.

— **A beteg cselédek ápolása.** Érdekes határozatot hozott a minap a közigazgatási bíróság. Tudvalevő dolog, hogy a nyilvános betegápolásról szóló törvény 5. szakasza szerint a cseléd tartó gazda harmincz napig tartozik a cselédnek megfizetni a betegápolás díját, ha a cseléd a szolgálati idő alatt hibáján kívül betegedett meg és tizenöt napig már szolgált. Miután a törvény megokolása szerint nem vehető figyelembe, hogy a cseléd idült betegségben szenvedett-e, vagy szolgálati közben szerezte-e a betegséget: az illetékes hatóságok a gazdát az előbbi esetekben is kötelezték a gyógyítás díjának megfizetésére. Most a közigazgatási bíróság egy konkrét eset alkalmából kimondotta, hogy ha a cselédnek a betegsége már szolgálatba lépése előtt fennállott, akkor a gazda nem köteles a gyógyítás költségeit megfizetni.

— **Nyári mulatságok.** Aki a kánikulai hőség szenvedéseért kárpótolni akarja magát az okvetlenül részt vesz az „Újpesti Magyar Műkedvelők Körének” f. é. július hó 30-iki nyári tánevizsgálmán és „Az Újpesti Dalkörnek” f. é. augusztus hó 6-iki nyári dalestélyén. Mind a kettő a Horváth-féle vendéglő kertheiyiségében lesz megtartva, az első színelőadással, a második dallal kezdődik este 8 órakor.

— **Az első magyarországi sztrájk.** A XVI. századnak jutott az első magyar iparossztrájk diésősége. Valóban diésőség volt, mert *hazofias intenziók vezérelték* a kolozsvári ötvöslegényeket akkor, a mikor megtagadták a szolgálatot. A nagyszabedni szász nemzetségű ötvösmesterek ugyanis egy olyan határozatot hoztak 1573-ban, hogy sem magyar születésű legényt, sem inast nem alkalmaznak. Mikor a kolozsvári ötvöslegények erről értesültek, egy szép nap reggelén összegyűlekeztek és kijelentették mestereiknek, hogy mindaddig nem állnak munkába míg a kolozsvári mesterek hasonló határozatot nem hoznak a szász nemzetségű legényekre és inasokra nézve. Rövid lélegzetű volt a sztrájk, egy nap alatt véget ért. A mesterek megígérték, hogy panaszt emelnek a fejedelemmel a szebeniek ellen s ezzel szent lett a béke. A kolozsvári mesterek akéziójának aztán meg is volt a kívánatos eredménye, mert a fejedelem a famózus határozat visszavonására és a magyar ötvöslegények megkövetésére kötelezte a szebenieket. 1576-ban aztán újabb sztrájkba kaptak a kolozsvári ötvöslegények. Ez már határozott bérmozgalom volt, mert a mesterek által megvont „fölostökömöt” es „fömosó pénzt” követelték. Ez a sztrájk már tartósabb volt s a mesterek végtére is igen kurtán-furesán vetették végét. Meghívták tanácskozársra a sztrájk vezetőit s mikor azok nem akartak lemondani a követelésről, a közelben elrejtett városi hajdukkal lefogatták, megkötöztették és hüvösre tétették őket. A vezérlet nélkül maradt táborból néhányan visszaálltak erre a munkába, de a nagyobbik rész prókátort fogadott és pórt indított a mesterek ellen. A bíróság úgy döntött, hogy a „fölostököm” megadandó a le-

gényeknek. Egyébként pedig mindkét felet kibékülésre utasította. Ez azonban nem történt meg, mivel az ítélet egyik fél tetszését sem nyerte ki. A segédek a „fömosató pénzt” is követelték, a mesterek pedig elengedhetetlen szükségnek tartották a „partütő” segédek néhány napi elzárását. Végre is a fejedelem elé került az ügy, a ki a bírósági határozatot teljes egységében jóváhagyta. Így aztán, néhány hónapig tartó tülekedés után helyreállott a békesség.

— **Értesítés.** A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület eperjesi Collegiumának *jogakadémiáján* az 1904—1905. tanévre a beiratások f. évi szeptember 1-től 12-éig esz közlendők; az előadások pedig szeptember 16-án veszik kezdetüket. Utólagos felvételnék szept. 13—15. napjain dékáni-, azután pedig tanári-kari engedéllyel lehet helye. Azok az egyéves önkéntesek, a kik tényleges katonai szolgálatukat f. évi szeptember hó végén fejezik be, október 1—8. napjain iratkozhatnak be. A vizsgálatok határideje szeptember 1-étől 15-éig terjed.

Jegyzet. A jogakadémiai hallgatók általában részesülhetnek a Collegium kebelében fennálló tápintézet kedvezményeiben (az erre nézve megállapított díjak a legutóbbi tanévben a következők voltak: ebéd és vacsoráért az I. félévben — szept. 2 — decz. végéig — 50 K., a II. félévben — jan. 1. — június végéig — 74.; csak ebédért az I. félévben 32 K., a II. félévben 46 K. A jövő tanévtől kezdve az összes évi ebéd- és vacsoradíjnak 150 koronára való felemelése megerősítés alatt áll; ezzel szemben azonban az ételeknek s főként a vacsorának javítása is eszközöltetni fog. Új és kényelmes tápintézeti épület emelése folyamatban van). Az erre érdemesek igényt tarthatnak a Collegium által évenként kiosztatni szokott ösztöndíjakra; valamint a szegénysorsuak tandíjmentességre, tápintézeti-díj elengedésre s a jentékeny alaptkével rendelkező „Jogász segély-egylet” támogatására számíthatnak. A jogakadémiai ifjusági-, valamint a collegiumi negy könyvtár a hallgatóság rendelkezésére fog állani. Mindenemü felvilágosításokkal szivesen szolgál a *jogakadémia igazgatósága*.

— **Községi számadások sürgetése.** A vármegye alispánja, a hátralékos községi számadások felterjesztésére újabb 15 napi határidőt tűzött ki. Újpest községe az 1902. és 1903-ik számadásaival hátralékos. Értesülésünk szerint a községi számvizsgáló bizottság e napokban már 1903-ik évi számadások felülvizsgálát is befejezi.

— **A restség — nem bűn.** Ezt derítette ki egy francia tudós. Szerinte a heverés felel meg legjobban az ember természetének. Sok kiváló, híres emberről jegyezték föl, hogy nagyon szerette a heverést. Brindley Jakab híres vízépítő (1716—1772) valahányszor valami nagy terven gondolkozott, ágyba feküdt s ott maradt, a míg föladatát meg nem oldotta. Lord Melbourne angol miniszterelnök (1779—1848) ágyban intézte el legfontosabb dolgai. Thomson (178—1848) a restséget mint valami művészetet kultiválta, s híres tanköteményeit (például az „Évszakok” címűt) ágyban írta. Pope (1688—1744) szintén ágyba feküdt, ha a költői lelkesedés megszállta. Sőt a nyughatatlan lelkű Heine (1799—1856) is egész napokon át feküdt egészséges korában is az ágyban s ott írta legtöbb versét, úgy, hogy mikor fölkel, szobája tele volt papirossal. Es a vasenergiájú Bismarek, ki a század egyik legnagyobb művét megalkotta, ő is igen sokat szeretett és szokott heverni. Más híres férfiak meg hosszú alvók voltak. Walter Scott (1771—1832) naponkint legalább tíz órát aludt. Mindezekből azonban, bármit mondjon is a tudós fanézia, mi nem merjük azt következtetni, hogy minden buzgó alvóból második Walter Scott lesz.

Köszönetnyilvánítás.

A f. hó 19-én szomszedságomban volt tüzeset alkalmából ez uton monok köszönetet a Wolfner-gyár tűzoltóinak és parancsnokának Opfermann Ferencz urnak, a Jutagyár tűzoltóinak és parancsnokának Neubrandt János urnak, Újpest község önkéntes tűzoltóinak, Ziska Lőrincz községi fel-

